

LA REFORMA DEL SISTEMA DE COTITZACIÓ DELS AUTÒNOMS

I. ANTECEDENTS.

L'acord social subscrit entre el Govern i els agents socials, el dia 1 de juliol de 2021, i que s'anomenà *“Acuerdo social sobre el primer bloque de medidas para el equilibrio del sistema, el refuerzo de su sostenibilidad y la garantía del poder adquisitivo de los pensionistas en cumplimiento del Pacto de Toledo y del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia”*, contemplava en el seu apartat quart un nou sistema de cotització per ingressos reals i la millora de la protecció social en el Règim Especial de Treballadors Autònoms.

Aquest apartat quart del pacte contenia l'esquelet del qual un any després, constituïria l'eix vertebral de la reforma del sistema de cotització dels autònoms: el Reial decret llei 13/2022, de 26 de juliol, publicat en el BOE de 27 de juliol de 2022.

Pel que respecte a la cotització, el preàmbul de la norma deia que: *“...la sostenibilidad financiera del sistema de pensiones exigía que, de manera gradual y acomodándose a la gran variedad de situaciones del colectivo de los trabajadores por cuenta propia, se promovieran, en el marco del diálogo social, medidas para aproximar las bases de cotización de las personas trabajadoras por cuenta propia o autónomas a sus ingresos reales...*

...que permitiera llegar a dos únicos encuadramientos, uno para los trabajadores por cuenta ajena y otro para los trabajadores por cuenta propia, con el objetivo de alcanzar una protección social equiparable entre estos dos regímenes, a partir de una cotización también similar de los respectivos colectivos”

Per tant, és clar que l'objectiu d'aquesta reforma, i per això respecte al sistema de cotització dels autònoms era doble: per una banda, equiparar les aportacions i, per l'altra, equiparar la protecció, entre els dos règims del sistema de la Seguretat Social.

La reforma regulada en aquesta norma preveu un desplegament al llarg de nou anys, de 2023 a 2031, amb un primer període transitori de tres anys, de 2023 a 2025 i amb el compromís de què abans d'1 de gener de 2026, el Govern, després de valorar aquest primer trienni d'aplicació del nou sistema, determini el calendari d'aplicació del nou sistema.

II. L'ESTRUCTURA DELS AUTÒNOMS I LA SEVA COTITZACIÓ A 31.12.2022.

I quina era l'estructura de les persones treballadores afiliades en el Règim d'Autònoms i quina era la seva base de cotització?

Això és el que ens diuen les estadístiques del Ministeri en relació amb la tipologia de les persones afiliades en aquest règim:

2022			
Autònoms persona física	2.027.534	60,59%	66,20%
Familiar col·laborador	187.811	5,61%	
Soci Societat	516.616	15,44%	32,18%
Membre òrgans de govern - Admin. Societat	501.631	14,99%	
Familiar de soci.	58.824	1,76%	
Religiós	9.840	0,29%	
Col·legi Professional	44.302	1,32%	
TOTAL	3.346.558		

Respecte a l'estructura de les persones afiliades, d'acord les bases de cotització escollides, el 31 de desembre de 2022, era la següent:

	2022	
	N.º AFILIATS	PERCENTATGE
BASE MÍNIMA	1.545.739	46,37%
ENTRE BASE MÍN. - 1,5 BASE MÍN.	1.388.272	41,64%
ENTRE 1,5 BASE MÍN. - 2 BASE MÍN.	146.539	4,40%
ENTRE 2 BASE MÍN. - 3 BASE MÍN.	199.510	5,98%
MES 3 BASE MÍN.	53.682	1,61%
TOTALS	3.333.742	100,00%

Per tant, abans que la reforma del sistema de cotització dels autònoms desplegués els seus efectes, poc més de la meitat dels autònoms cotitzaven per la base mínima de cotització i quasi el mateix número cotitzava per una base de cotització que anava entre la base mínima i 1,5 de la base mínima.

La discordança en el nombre total d'autònoms entre les dues taules es deu al fet que una contempla el nombre d'autònoms l'últim dia del període contemplat i l'altra o fa amb la mitjana de les persones autònomes afiliades en el període de referència.

III. L'EVOLUCIÓ DE LA COTITZACIÓ A PARTIR DE 01.01.2023.

L'impacte de la reforma del sistema de cotització en l'estructura de les persones afiliades en aquest Règim d'Autònoms i de les seves bases de cotització ha estat la següent:

2024			
Autònoms persona física	2.034.241	59,93%	65,13%
Familiar col·laborador	176.459	5,20%	
Soci Societat	507.724	14,96%	32,86%
Membre òrgans de govern - Admin. Societat	544.420	16,04%	
Familiar de soci.	63.340	1,87%	
Religiós	9.460	0,28%	
Col·legi Professional	58.617	1,73%	
TOTAL	3.394.261		

L'evolució de les bases de cotització ha estat la següent:

	2022		2023		2024 (*)		2025 (*)	
	N.º AFILIATS	PERCENTATGE	N.º AFILIATS	PERCENTATGE	N.º AFILIATS	PERCENTATGE	N.º AFILIATS	PERCENTATGE
BASE MÍNIMA	1.545.739	46,37%	398.491	11,93%	579.212	17,06%	738.187	21,51%
ENTRE BASE MÍN. - 1,5 BASE MÍN.	1.388.272	41,64%	2.472.509	74,02%	2.306.660	67,94%	2.093.160	61,00%
ENTRE 1,5 BASE MÍN. - 2 BASE MÍN.	146.539	4,40%	207.693	6,22%	244.203	7,19%	294.767	8,59%
ENTRE 2 BASE MÍN. - 3 BASE MÍN.	199.510	5,98%	198.472	5,94%	197.929	5,83%	230.625	6,72%
MES 3 BASE MÍN.	53.682	1,61%	63.196	1,89%	67.229	1,98%	74.492	2,17%
TOTALS	3.333.742	100,00%	3.340.361	100,00%	3.395.233	100,00%	3.431.231	100,00%
				(*) a 09.2024		(*) a 09.2025		

Si bé l'estructura i composició de les persones afiliades en el Règim d'Autònoms pràcticament no ha variat, el que sí que ho ha fet és l'estructura en relació amb les bases de cotització escollides.

Les persones treballadores afiliades amb base mínima, que a 2022 representaven un 46,37% del total d'afiliats, a 2025 representen un 21,51%. Aquest decrement ha anat a incrementar, majoritàriament al grup d'afiliats que cotitzen amb bases d'entre la mínima i 1,5 la mínima.

IV. LA PROPOSTA DEL MINISTERI.

La proposta inicial del Ministeri, ara ja modificada, era la següent, amb relació a l'evolució de les bases mínimes per als pròxims anys:

TAULA REDUÏDA BASES MÍNIMES							
RENDIMENTS NETS		2023	2024	2025	2026	2027	2028
TRAM 1	1,00 - 670,00	751,63 €	735,29 €	653,59 €	710,35 €	767,11 €	823,86 €
TRAM 2	670,00 - 900,00	849,67 €	816,99 €	718,95 €	767,49 €	816,02 €	864,56 €
TRAM 3	900,00 - 1166,70	898,69 €	872,55 €	849,67 €	886,39 €	923,11 €	959,84 €

TAULA GENERAL BASES MÍNIMES							
RENDIMENTS NETS		2023	2024	2025	2026	2027	2028
TRAM 1	1166,70 - 1300,00	950,98 €	950,58 €	950,58 €	986,93 €	1.022,89 €	1.058,84 €
TRAM 2	1300,33 - 1500,00	960,78 €	960,78 €	960,78 €	1.017,32 €	1.073,85 €	1.130,39 €
TRAM 3	1500,00 - 1700,00	960,78 €	960,78 €	960,78 €	11.050,65 €	1.140,52 €	1.230,39 €
TRAM 4	1700,00 - 1850,00	1.013,07 €	1.045,75 €	1.143,79 €	1.236,49 €	1.329,19 €	1.421,90 €
TRAM 5	1850,00 - 2030,00	1.029,41 €	1.062,09 €	1.209,15 €	1.315,96 €	1.422,77 €	1.529,58 €
TRAM 6	2030,00 - 2330,00	1.045,75 €	1.078,43 €	1.274,51 €	1.400,43 €	1.526,34 €	1.652,26 €
TRAM 7	2330,00 - 2760,00	1.078,43 €	1.111,11 €	1.356,21 €	1.518,51 €	1.680,81 €	1.843,11 €
TRAM 8	2760,00 - 3190,00	1.143,79 €	1.776,47 €	1.437,91 €	1.658,26 €	1.878,61 €	2.098,96 €
TRAM 9	3190,00 - 3620,00	1.209,15 €	1.241,83 €	1.519,61 €	1.798,01 €	2.076,41 €	2.354,81 €
TRAM 10	3620,00 - 4050,00	1.274,51 €	1.307,19 €	1.601,31 €	1.937,76 €	2.274,21 €	2.610,66 €
TRAM 11	4050,00 - 6000,00	1.372,55 €	1.454,25 €	1.732,03 €	2.118,36 €	2.504,69 €	2.891,02 €
TRAM 12	Des de 6000,00	1.633,99 €	1.732,03 €	1.928,10 €	2.602,10 €	3.276,10 €	3.950,10 €

V. LA RESTA DE L'APROXIMACIÓ FINS A L'ANY 2032.

Amb independència de l'estructura real dels rendiments nets obtinguts per a les persones treballadores afiliades en el Règim d'Autònoms, declarats per l'IRPF, i si volem que l'1 de gener de 2032 aquestes cotitzin pels rendiments nets declarats per a l'IRPF, tal com ho fan les persones treballadores afiliades en el Règim General, les diferències a cobrir en els diferents trams de la taula de bases de cotització, per tal que la base de cotització s'adeqüi als rendiments nets, són les següents:

TAULA RESTA DE BASE FINS A 2032

	RENDIMENTS NETS		Base Mínima a 2028	Resta a Base Mínima	Resta a Base Màxima
TRAM 1	1.166,70 €	1.300,00 €	1.058,84 €	107,86 €	241,16 €
TRAM 2	1.300,00 €	1.500,00 €	1.130,39 €	169,61 €	369,61 €
TRAM 3	1.500,00 €	1.700,00 €	1.230,39 €	269,61 €	469,61 €
TRAM 4	1.700,00 €	1.850,00 €	1.421,90 €	278,10 €	428,10 €
TRAM 5	1.850,00 €	2.030,00 €	1.529,58 €	320,42 €	500,42 €
TRAM 6	2.030,00 €	2.330,00 €	1.652,26 €	377,74 €	677,74 €
TRAM 7	2.330,00 €	2.760,00 €	1.843,11 €	486,89 €	916,89 €
TRAM 8	2.760,00 €	3.190,00 €	2.098,96 €	661,04 €	1.091,04 €
TRAM 9	3.190,00 €	3.620,00 €	2.354,81 €	835,19 €	1.265,19 €
TRAM 10	3.620,00 €	4.050,00 €	2.610,66 €	1.009,34 €	1.439,34 €
TRAM 11	4.050,00 €	6.000,00 €	2.891,02 €	1.158,98 €	3.108,98 €
TRAM 12	6.000,00 €	9.000,00 €	3.950,10 €	2.049,90 €	5.049,90 €

VI. CONCLUSIONS.

Per tant, l'esforç que es demana a les persones treballadores autònomes és molt important i ha de ser en igualtat de condicions amb les persones treballadores que estan afiliades en el Règim General.

En aquest sentit, i en relació amb la cotització, cal ajustar els següents aspectes perquè es doni la igualtat de condicions entre règims de la Seguretat Social:

a.- Es reconegui la prestació de serveis per compte pròpia a temps parcial i, com en el Règim General, hi hagi establerta una taula de bases màximes i mínimes per a les persones treballadores afiliades en el Règim d'Autònoms.

b.- Es reconegui que la base màxima del sistema de la Seguretat Social s'apliqui a les persones treballadores, com a subjectes de l'assegurament i no quant a subjectes enquadrats en un dels règims del sistema de la Seguretat Social, el que possibilita que la persona pugui cotitzar per sobre de la base màxima del sistema de la Seguretat Social.

Per tant, que tant en els supòsits de pluriocupació, com en els de pluriactivitat hi hagi un repartiment de bases de cotització en proporció als ingressos de cadascuna de les ocupacions o activitats, per tal d'evitar la pluricotització.

c.- Millora en l'ajornament i fraccionament de deutes derivats de quotes de la cotització en el Règim d'Autònoms.

Amb relació a les prestacions, cal ajustar els següents aspectes:

d.- Millora de la prestació per cessament d'activitat, amb relació a la definició adequada dels supòsits de concurrència de motius econòmics, tècnics, productius i organitzatius que situïn a la persona treballadora en situació legal de cessament d'activitat.

En aquest mateix sentit també cal equiparar aquesta protecció amb l'accés al subsidi de majors de 52 anys, en les mateixes condicions que el Règim General.

e.- Millora de la prestació de jubilació en relació amb l'accés a les distintes modalitats de la pensió, així com la seva compatibilitat amb el treball, particularment el que fa referència a les modalitats d'accés a les jubilacions parcials.

f.- Millora en la prestació de naixement i cura de menor, en relació amb la base reguladora de la prestació per igualar-la a la que tenen les persones treballadores enquadrades en el Règim General.

Cal insistir, una vegada més, que l'equiparació dels Règims d'enquadrament del sistema de la Seguretat Social comporta igualtat d'aportacions i igualtat de protecció i, en tractar-se d'una assegurança de rendiments del treball, presidit tot plegat pel principi de proporcionalitat atenent el caràcter substitutiu d'ingressos d'aquesta assegurança, que no impost.

Assessorament Laboral | Josep M. Bosch | laboral@cecot.org